

TEDENSKE SLIKE

PRILOGA

DOMOVINI

Leto IV.

V Ljubljani, dne 16. avgusta 1928

33. številka

Telo je umrlo — misel pa je ostala

Zagrebski zvonovi niso še nikoli tako žalostno odmevali v dušah celokupnega hrvaškega naroda, kakor baš v preteklem tednu. Njihova žalostna pesem pa je zabrnela tudi tja daleč preko mej Hrvaške. Vsem dobrim Jugoslovenom je pripovedovala, da je umrl mož, ki je delal in živel v jugoslovenski misli in žrtvoval za njo svoje življenje. Žalostno pesem pa niso poslušali samo tisti, ki čutijo resnično jugoslovensko, ki ljubijo našo skupno domovino in katerim je pogrebna pesem rodila solze v očeh, nego tudi tisti, ki so za našo skupno državo le radi tega, ker jim pač tako kaže, zajedno pa hočejo imeti posebne pravice nad drugimi, če prav bratskimi narodi. Vsem neprijateljem, pa naj si bo našim notranjim, kakor tudi zunanjim, ki so se tolažili, da jim postane naša, v sedanjih prepirih in nesoglasju se nahajajoča država lahkega plena, je pesem zvonov zvenela neprijetno, zmagovito.

Zvonovi so označevali, da je padel Stefan Radič, v katerem se je rodila velika, mogočna misel, železno upanje v bodočnost naše države, ki se bo raztezala od Soče do Soluna, od Jadranskega pa do Črnega morja, v kateri bo dosti prostora za vse poštene Jugoslovane. Med tem, ko je truplo nemo ležalo na mrtvaškem odru, h kateremu so hitele stotisoče broječe množice, je omenjena misel objemala tudi tiste, ki so pred kratkim še dvomili, da bi bilo mogoče kedaj ustvariti naš popolni notranji red in braniti našo neodvisnost napram zunanji sovražnikom. Še bolj kakor obisk pri mrtvaškem odru, pa je pokazal edinstvo in skupnost vseh pošteno mislečih Jugoslovenov veličasten sprevoz velikega pokojnika, kate-

remu se je čudil ves svet. Mrtvaški sprevoz Stefana Radiča je bila oddolžitev naroda, posebno kmečkega, za katerega je delal in ga vodil velik mož.

Kakor večina naših zaslužnih mož, se je tudi pokojnik

rodil pod revnim kmečkim krovom in sicer l. 1871. v vasi Trebarjevo pri Sisku. Po končani vaški šoli so ga poslali na gimnazijo v Zagreb. Že tukaj je pričel njegov križev pot. Kakor pri mnogih dijakih, se je tudi v mlademu Radiču pojavila odpornost proti zatiralcem naroda. Radi udeležbe pri demonstracijah proti madžarskemu nasilniku, banu Khuen Hederwaryju je moral zapustiti gimnazijo v Zagrebu. Metropolit Mihajlov mu je omogočil pot v Rusijo. Tu, med slovanskimi brati se je še bolj učvrstila njegova narodna zavest. Domotožje ga je napotilo zopet v domovino, kjer pa je bil radi narodne borbenosti izključen iz hrvaških gimnazij. Študiral je nato privatno, položil maturo in se vpisal na visoko šolo v Zagrebu. Tudi tu je bil radi protesta proti madžarskim velikašem obsojen na 4 mesece mesece zapora in izključen z zagrebske visoke šole. Odšel je v Prago, od tu pa zopet v Rusijo, kjer je študiral v Moskvi. Ko se je tajno vrnil v Prago, je tam osnoval s hrvaškimi in srbskimi dijaki list »Hrvatska Misao«. Kesneje je v Parizu z odličnim uspehom dovršil diplomatsko šolo in se nato posvetil novinarstvu in književnosti. L. 1902. je postal tajnik ujedinjene hrvatske opozicije in začel izdajati v Zagrebu »Hrvatsko Misao«. Med narod je razširjal svoj program in že l. 1910. je imel v hrvatskem saboru 9 mandatov. — Med vojno je živel Radič v Zagrebu, po prevratu pa ga vidimo v Jugoslaviji na čelu velikega kmečkega gibanja, za katerega je umrl.

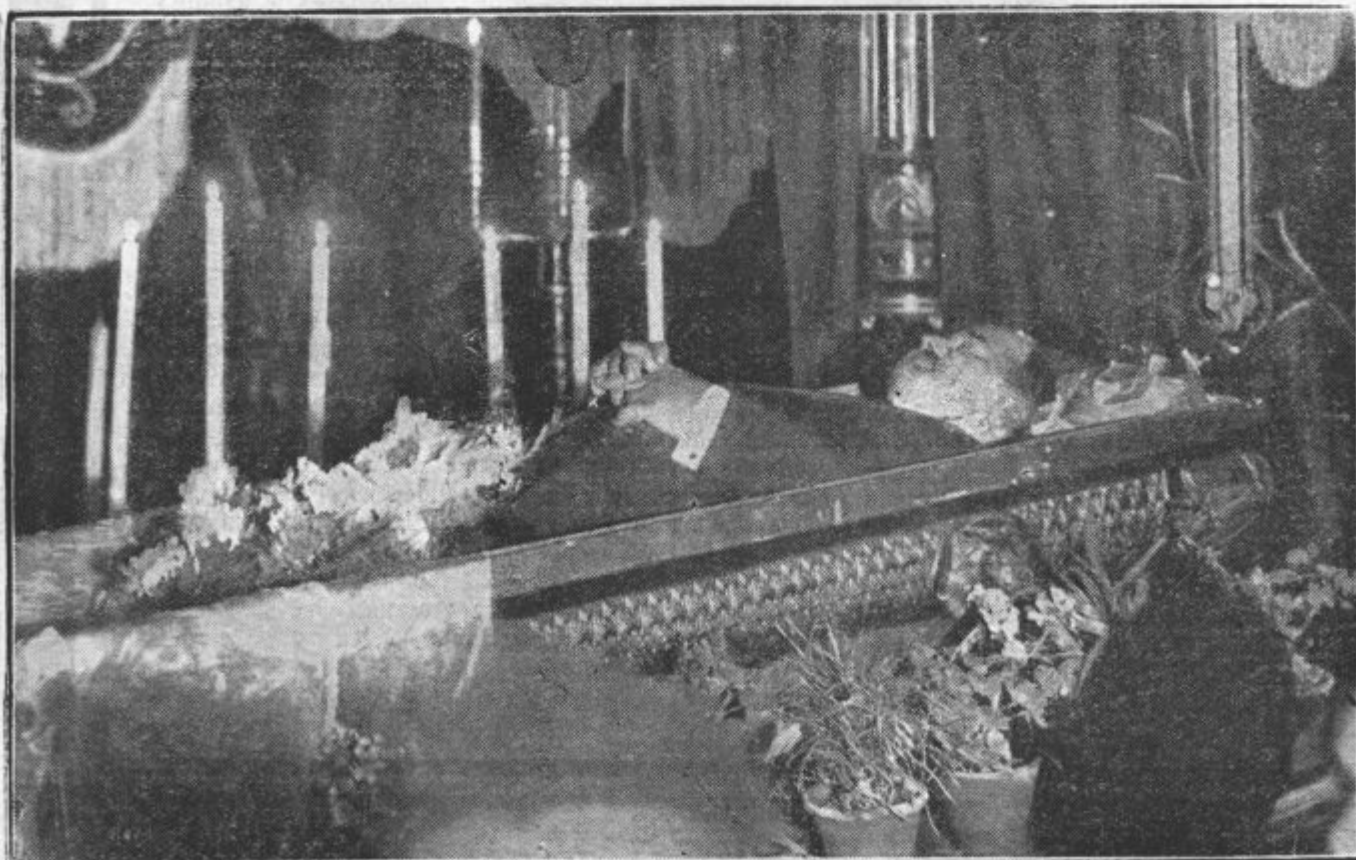

Radić se vraća iz beograjske bolnice

Radićeva soproga Mařenka, rojena Čehinja

V sredini: Posmrtna maska, odlitek iz mavca (gipsa) po mrtvem Radićevem licu, ki jo je izdelal kipar Rudolf Valder

Z balkona Seljaškega doma, kjer je ležalo Radićevo truplo na mrtvaškem odru se poslavlja od Štefana Radića poslanec dr. Trumbić. Desno od govornika je Svetozar Pribičević, veliki sobojnik pokojnika, za njim zagrebški župan Heinzl, poleg Pribičevića pa posl. Josip Predavec. Govornik je proslavljal veliko Radićevo življensko delo in njegovo odločno borbo za naprednost in za pravice jugoslovenskega naroda, v kateri je dočakal mučeniško smrt

Levo: Stefan Radić na mrtvaškem odru,

Krogla izstreljena 20. junija v beograjskem parlamentu iz revolverja sebičnega Puniše Račića je bila posredni, nerazumevanje naše politične situacije od strani južnih bratov ter narodu škodljivo delovanje srbskih hegemonistov in njihovih zaveznikov pa neposredni povod prezgodnje smrti velikega moža Štefana Radića, ljubljenega voditelja kmečkega ljudstva. — Takoj po prevratu je stopil Štefan Radić na čelo velikega kmečkega gibanja in kmalu ga najdemo v borbi z različnimi strankami. Danes ob njegovem mnogo preranem grobu lahko trdimo, da je ta borba nastala večkrat radi nejasnosti. Neštokrat se je dogodilo, da so se borili drug proti drugemu ljudje istih misli in celo v skupnem interesu. Šli so za skupno stvar ali žal vsak v svoji smeri, dokler se niso zadeve v naši državi toliko razjasnile, da so se našli tisti, ki jim je res mar dobrobit naše države in je tako nastala mogočna KDK, ki ji je predsedoval blagi pokojnik in pa odlični borec Svetozar Pribičević. Te skupnost naših najodličnejših narodnih delavcev pa so se prestrašili vsi njeni nasprotniki in so s silo odstranili njenega zaslužnega predsednika Štefana Radića in že prej pa tudi Pavla Radića in dr. Basarička. Mislili so, da bodo s tem uničili veliko in sveto borbo, ki jo za dobro našega celokupnega naroda vodi KDK. Vendar so se nasprotniki motili. S smrtjo narodnih mučnikov je bila KDK sicer prizadejana težka izguba, a tudi ta udarec bo KDK prenesla in nasprotniki bodo kmalu mogli videti, da je borba za pravičnost in enakopravnost nezlomljiva. Udeležba naroda pri pogrebu svojega velikega voditelja je bila živ dokaz, da je narod enoten, odločen, zvest in borben in se bo znal boriti za vse ono, za kar je dal Štefan Radić svoje življenje. Radićeva mučniška smrt je še bolj jasno pokazala vso vzvišenost njegove borbe in njegove nauke je kmečko ljudstvo sprejelo ob njegovem pogrebu kakor evangelij. — Padel je mož, misel pa je ostala in bo pripeljala naš troimeni narod k gotovi zmagi

Bolni Radić na balkonu svoje vile v Zagrebu. Zadnja fotografija velikega voditelja Hrvatov

Mladi Hrvati iz zagrebške okolice prenesejo voditelja svojega naroda z mrtvaškega voza k grobu. Kakor med sprevodom ob vozu, tako tudi tukaj spremljajo krsto Sokoli in akademiki

Levo:

Nemški zunanji minister dr. Stresemann na oddihu. Ta odlični politik je velik prijatelj prirode in posveti marsikatero uro svojega prostega časa gojitvi cvetlic. Naša slika kaže, kako se na počitnicah bavi s cepljenjem rožnega grma

Desno:

Kmečke nesreče. Prav taka nesreča kakor je v preteklem tednu zadela našo notranjsko vasico, je uničila vse imetje v kmečki vasi Luhej na Gornjem Palatin-skem na Bavarskem. Požar je nasfal pri mlatilnici v času, ko so ravno mlatili. Upepelil je 28 kmečkih domov z vsemi stranskimi poslopji. Pogorela je tudi cerkev z zvonikom, šola in poštni urad. — Elementarne nezgode so najtežja nesreča, ki tepe kmečko ljudstvo in mu marsikdaj vzame vse, kar si je v potu svojega obraza težko pridobil. Celo take nesreče so žal pogoste, ki vzamejo kmetu prav vse, kar je gradil in zbiral vse svoje delapolno življenje. Kolikokrat stepe najbolje obetajočo žetev pogubonosna toča ali pa jo uniči suša ali povodenj. Vsak dan je naše kmečko ljudstvo izpostavljeno nevarnosti, da mu kaka elementarna nezgoda uniči vse in ga požene na beraško palico. Zlasti ogenj je ena izmed težkih nesreč, ki povzroči mnogo zla

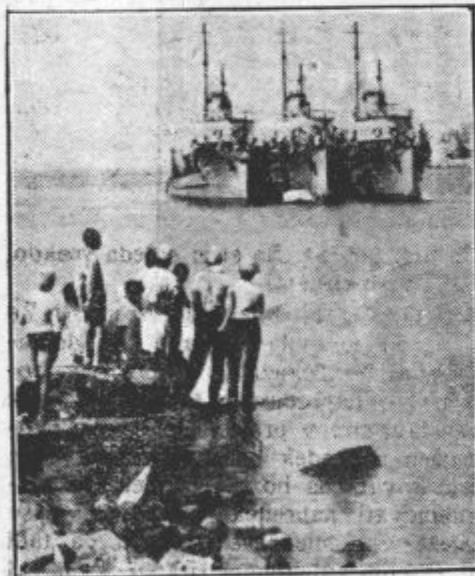
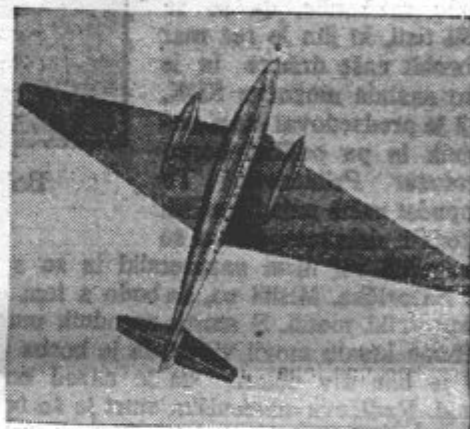

Levo:

Sokolski dom, ki so ga te dni otvorili v Ljutomeru. Dom je dokaz in spomenik naprednosti in požrtvovalnosti prebivalstva v tem kraju.

Desno:

Zopet nov tip letala. Moderna tehnika se trudi, da izpopolni letala in izboljša to že danes važno prometno sredstvo do take popolnosti, da bo lahko ustrezalo vsem nalogam

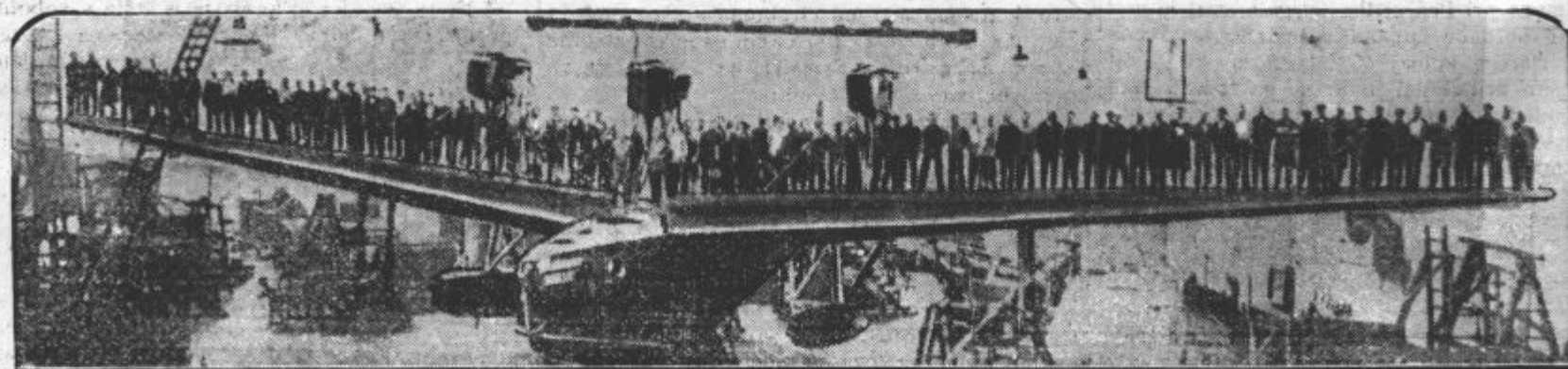
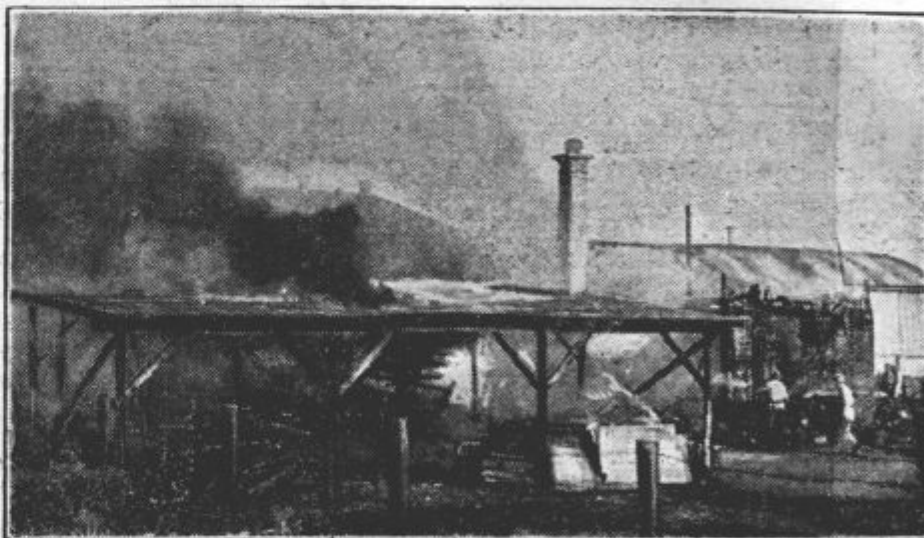

Levo:

Tudi naša mornarica napreduje. Ladje jugoslovenske mornarice na obiskih

Desno:

Požar v garaži — v shrambi poštnih avtomobilov pri Ljubljani — ki so ga k sreči še pravočasno omejili še preden se je vnel bencin

Največje letalo na svetu izdelujejo v Dornierovih delavnicah na Nemškem. Da poskusijo odpornost kril, so nanje postavili 97 ljudi